

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4975/2022
22.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Воларевић, адвокат из ..., против туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД из Београда, чији је пуномоћник Светлана Стојковић Обрадовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2073/22 од 24.05.2022. године, у седници већа одржаној 22.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2073/22 од 24.05.2022. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2073/22 од 24.05.2022. године и пресуда Основног суда у Суботици П1 362/2021 од 15.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да исплати тужиоцу за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године на име накнаде за исхрану у току рада износ од 15.252,07 динара, са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, износ од 5.317,77 динара на име обрачунате законске затезне камате, на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 5.534,30 динара, са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате и износ од 1.921,86 динар на име обрачунате законске затезне камате, као и да тужиоцу накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да исплати туженом на име трошкове поступка износ од 38.485,911 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2073/22 од 24.05.2022. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Суботици П1 362/2021 од 15.03.2022. године, којом је усвојен тужбени захтев (став први изреке првостепене пресуде), тако што је обавезан тужени да исплати тужиоцу за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године на име накнаде за исхрану у току рада износ од 15.252,07 динара, са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, и износ од

5.317,77 динара на име обрачунате законске затезне камате, у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом извршења (став други изреке првостепене пресуде), обавезан тужени да исплати тужиоцу за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора износ од 5.534,30 динара, са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате и износ од 1.921,86 динара на име обрачунате законске затезне камате, у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом извршења (став трећи изреке првостепене пресуде) и обавезан тужени да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 54.200,00 динара, у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, а у случају доцње, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате (став четврти изреке првостепене пресуде).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе у погледу примене Колективног уговора за акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд („Службени гласник Железнице Србије“ од 24.05.2018. године), на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у даљем тексту: ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код правног претходника туженог „Железнице Србије“ АД Београд од 05.06.2003. године до 31.08.2015. године. У спорном периоду тужилац је био у радном односу код туженог као послодавца следбеника АД Железнице Србије. Дана 01.02.2017. године, парничне странке су закључиле Анекс број 7. уговора о раду, којим анексом је тужилац премештен на послове ... у Секцији за ЕТП .../ОЈ Деоница Дана 01.06.2018. године, између парничних странака закључен је Анекс број 10. уговора о раду, којим су промењене одредбе о заради. Анекс је потписан 15.06.2018. године, а према члану 4. примењује се од 01.03.2018. године. У спорном периоду тужиоцу је од стране туженог исплаћена накнада за исхрану у току рада и накнада за регрес за коришћење годишњег одмора, према одредбама Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године. Првостепени суд је на основу вештачења утврдио тражену разлику накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. године до 24.05.2018. године, према параметрима из Колективног уговора послодавца претходника („Службени гласник РС“ број 37/95 и 7/00) и исплаћених предметних накнада према одредбама Колективног уговора туженог („Службени гласник Железнице Србије“ број 27/18 од 24.05.2018. године).

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се висина предметних накнада за спорни период не може утврдити применом Колективног уговора туженог из 2018. године, јер је Уставом Републике Србије у члану 197. између осталог забрањено повратно дејство општих аката, па не постоји могућност ретроактивне примене Колективног уговора туженог у периоду кад он није био донет, а то је спорни период. Другостепени суд је указао и на немогућност ретроактивне примене Анекса уговора о раду од 01.06.2018. године и правилну примену члана 109. став 1. Закона о облигационим односима. Због тога је тужени обавезан да исплати тужиоцу разлику за оба вида накнаде, са припадајућом каматом.

Према оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, због чега су преиначене другостепена и првостепена пресуда и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца.

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу (став 2).

На основу одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, под зарадом у смислу става 1. тог члана, сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4) и 5), члана 118. тач. 1) до 4), члана 119, члана 120. тачка 1) и члана 158. тог закона. Право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора предвиђено је у члану 118. став 1. тач. 5) и 6), па и примања по том основу спадају у зараду.

Колективни уговор за Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд од 24.05.2018. године, у одредби члана 94, прописује накнаду трошкова за исхрану у току рада, а у одредби члана 95. накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Сагласно одредби члана 153, овај Колективни уговор је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“, а његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених, примењују се почев од зараде за март 2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године исплаћена на основу Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, који је предвидео да се његове одредбе односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених почев од зараде за март 2018. године. Пошто се под зарадом сматра накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да је тужени, као послодавац, испунио своју законску обавезу према тужиоцу, као запосленом, па тужилац неосновано тражи исплату разлике између тих износа и износа који би му припадали на основу претходног Колективног уговора који је био у примени код правног претходника туженог.

Врховни касациони суд није прихватио становиште нижестепених судова да се висина накнаде која припада тужиоцу на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду није могла утврђивати применом Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, уз образложење да је у питању ретроактивна примена општег акта која је супротна изричитој забрани из члана 197. Устава Републике Србије. Наиме, у условима централизоване уставне контроле у нашој земљи редовни судови не располажу овлашћењем контроле уставности општих аката, јер је та контрола, сагласно одредбама члана 167. став 1. Устава, у искључивој надлежности Уставног суда. Редовни суд не може одбити да у парничном поступку примени неку одредбу општег правног акта који је на правној снази онда када сумња да је та одредба неуставна, већ у таквој ситуацији може покренути поступак оцене њене уставности пред Уставним судом. У радном спору, суд је овлашћен да не примени Колективни уговор само у случајевима прописаним одредбама чл. 8-10. Закона о раду, који у овој парници не постоје.

С обзиром на то да тужилац свој тужбени захтев није засновао на чињеници да је Уставни суд својом одлуком утврдио неуставност одредбе члана 153. Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Износ накнаде трошкова туженом Врховни касациони суд је одмерио према опредељеном трошковнику и то: на име састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12 ... 37/21) и на име судске таксе на одговор на тужбу у износу од 1.365,7274 динара, судске таксе на жалбу и пресуду по жалби у износу од по 2.731,4548 динара, судске таксе на ревизију у износу од 5.462,9096 динара и пресуду по ревизији у износу од 8.194,3644 динара, према Тарифном броју 1. став 1. тачка 2. из Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ бр. 28/94 ... 95/18) у укупном износу од 38.485,911 динара.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 404, 416. став 1. и 165. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић